

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

2017-03-09

Dnr V 2016/1772

Finansdepartementet

Rektor

Yttrande över betänkandet En inkluderande kulturskola på egen grund (SOU 2016:69)

Lunds universitet har uppmanats att yttra sig över rubricerad remiss. Universitetet avger härmed följande synpunkter som utarbetats av prodekan Staffan Storm och universitetslektor Ylva Hofvander Trulsson vid Konstnärliga fakulteten.

Inledning

Betänkandet ”En inkluderande kulturskola på egen grund” är en efterlängtat och välbehövlig utredning som är välskriven och ger många utmärkta och kloka förslag inom en omfattande och viktig del av kulturutbildningssektorn.

Ny infrastruktur för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund

Betänkandets tanke att ansvaret för en inkluderande kulturskola inte bara är en kommunal utan även ett regionalt och nationellt gemensamt intresse som fordrar gemensamt ansvarstagande är viktigt. I det lokala och regionala ansvaret ligger att tillgodose tillgänglighet och ett varierat utbud av kulturutbildning, så att så många som vill får de efterfrågade utbildningsbehoven tillgodosedda och att köerna till verksamheterna kortas. Idag har vi en framväxande marknad för kulturskolor, framför allt inom musikverksamhet, i privat regi som i några fall etablerat sig väl. Det är därför viktigt att inte slå undan benen på dessa nya skolor som har en betydelsefull funktion idag för många barn och unga. Likaså erbjuder invandrarföreningar ofta musik- och dansundervisning med olika kulturers inriktning utanför kulturskolans regi. Dessa goda exempel får inte slås ut av att kommuner begränsar stödet till initiativ utanför den kommunala kulturskolans verksamhet.

Nationella mål

I grunden stöder Lunds universitet förslagen till nationella mål, men punkten att verksamheten ska ”bedrivas på barns och ungas fria tid” ser universitetet som ett problematiskt mål. Detta förslag kan ytterligare försvåra att rekrytera barn och unga till kulturskolan i de områden där verksamheten redan idag har svårigheter att nå ut. Som forskningen visar är grundskolan en möjlig väg att få kontakt med barn och unga i familjer som inte sedan tidigare känner till kulturskolans verksamheter eller där man har lång väg till skolorna.

Det är självklart viktigt, som också sägs, att verksamheten bedrivs i anpassade lokaler, men det är då en risk att den centralisering vi sett de senaste decennierna får negativa effekter på att nå de barn som har föräldrar som inte kan följa dem till kulturskolan, från t.ex. förorten till centralt belägna kulturskolor. Likaså kan det i landsbygdsområden vara betydelsefullt att grundskola och kulturskola samverkar i gemensamma lokaler för att barn och unga ska kunna ha möjlighet att delta i verksamheten.

Nationellt kulturskolecentrum

Lunds universitet stöder förslaget till inrättande av Nationellt kulturskolecentrum, men ser flera risker med att det placeras under Statens kulturråd. Universitetet anser att det är av stor betydelse att se kulturskolans verksamhet som *utbildning*. Det är därför snarast utbildningsdepartementet som bör ges ansvar för kulturutbildningsområdet. Detta är av betydelse för att möjliggöra en tydlig koppling och samverkan mellan den obligatoriska skolan och kulturskolan, men också för att säkerställa kontakten med högre utbildning, med dess betydelse för återväxt och kompetensförsörjning. Här finns också anledning att reflektera över behovet av närhet mellan forskning, forskarutbildning och kulturskolornas verksamheter. Möjligheterna till samverkan och att integrera dessa verksamheter kan försvåras om det är olika huvudmän.

Bidrag till nationell spetskompetens

Vid Konstnärliga fakulteten, Lunds universitet har det redan funnits projekt där lärare samarbetat med kulturskolans lärare för att tidigt fånga upp specialintresserade ungdomar. Lunds universitet ser en stor möjlighet för den högre konstnärliga utbildningen i landet att i framtiden bidra till denna nationella spetskompetens, både genom kontakt och samverkan med det fria kulturlivet och med den egna lärarkompetensen vid de konstnärliga högskolorna.

Förstärka utbildningsvägar för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund

Lunds universitetet anser att den efterfrågade pedagogiska kompetens som utredningen säger sig sakna i dagens läge dock redan finns inom musikområdet på musikhögskolorna. Att utveckla liknande utbildningar och vidga dem till att omfatta andra konstområden ser universitetet som positivt.

Byggs kulturskolorna fortsatt ut i dagens takt och om därutöver de mål utredningen föreslår ska realiseras, så är det initialt möjligt att det kan uppstå lärarbrist. Det blir ett långsiktigt arbete att bygga upp den volym av lärarkompetens som marknaden efterfrågar och de konstnärliga utbildningarna vid Lunds universitet ser fram mot att anta denna utmaning.

På sidan 17 i utredningen nämns bland Kulturskolans karaktäristika att den är ”läroplanslös”. Det borde inte finnas en motsättning i verksamheten mellan en läroplan, flexibilitet och barnets perspektiv. Lunds universitet vill åter betona att kulturskolan ger *utbildning* inom kulturområdet och att en läroplan bör kunna skapas som tillgodoser både flexibilitet och konstnärligt kunskapsinnehåll. Det är ju därför det finns ett behov av att utbilda de kulturpedagoger med den kompetens som utredningen själv föreslår.

Undervisningen i kulturskolan lyfter inte enbart fram tekniker och metoder för att skapa konst, utan introducerar även teorier och begrepp, vägar till tolkning och möjliga politiska implikationer. Ur ett demokratiperspektiv är det viktigt att en läroplan för kulturskolan fångar upp betydelsen av att på en initierad nivå föra en diskussion med barn och unga om konstens och kulturens värde. Dessutom kan en läroplan fungera som ett stöd i att skapa samverkan med kulturinstitutioner (konserthus, museer etc), det fria kulturlivet men även med exempelvis sjukvård, idrott, föreningsliv med mera. Genom en läroplan kan kulturskolan förstärka sin roll i samhället, bli en ännu tydligare länk mellan skolans värld och kulturlivet utanför och på djupet bli en integrerande kulturskola på egen grund. För att uppnå detta och en större nationell likvärdighet är styrdokument som läroplan centralt.

Öppna upp kandidatexamen inom fler konstnärliga områden

Lunds universitet anser att det är positivt att betänkandet föreslår nya kandidatexamina inom fler konstnärliga områden, men det är då av vikt att även masterutbildningar utvecklas för att stärka kopplingen mellan utbildning och forskning inom området.

Anpassade ämneslärarutbildningar

Lunds universitet anser att utredningen kunde tagit tydlig ställning för ett statligt uppdrag att utbilda lärare för kulturskolor till lärosäten som redan har examensrätt att ge ämneslärarutbildning inom de konstnärliga ämnena och där den konstnärliga och vetenskapliga kompetensen finns. På så sätt skulle dessa lärosäten kunna utveckla kvalificerade utbildningar till exempel med inriktningar och kombinationer av olika konstnärliga uttrycksformer genom samarbete mellan dans, cirkus, teater, musik och konst. Detta samarbete kan ske mellan lärosäten eller mellan institutioner inom till exempel en konstnärlig fakultet.

Kulturskolepedagog ny yrkesexamen

Lunds universitet stöder betänkandets förslag om att inrätta en ny yrkesexamen om 90 högskolepoäng som leder till kulturskolepedagog. Det bör sägas att detta innebär ett tillfälle att utnyttja och samverka med redan befintlig kompetens inom området vid de utbildningar som finns vid de konstnärliga högskolorna.

Universitetet tycker dock att det är olyckligt att utredningen inte ger förslag på hur denna korta yrkesexamen kan kompletteras för att ge lärarlegitimation för grund- och gymnasieskola. Det är önskvärt att lärare i kulturskolan också omfattas av lärarlegitimationsreformen för att undvika olika förutsättningar för legitimerade och icke legitimerade lärare. Detta skulle kunna hanteras till exempel med kortare pedagogiska påbyggnadsutbildningar, men också med speciella inriktningar i den befintliga lärarutbildningen med möjlighet att både specialisera sig för arbete i kulturskolan och att bygga på med behörighet för gymnasieskolan. Även om detta nu blir upp till varje lärosäte att hitta egna lösningar inom ramen för nuvarande KPU-förordning (2011:686) så vore det önskvärt att utredningen hade föreslagit detta genom en komplettering av förordningstexten.

Kulturskolerelaterad forskning

Mot bakgrund av ovan skrivna reflektioner kan det också vara värt att fundera över var de forskningstjänster inom området "kulturskolerelaterad forskning" (finansierad via vetenskapsrådet) som betänkandet föreslår ska förläggas. Ett rimligt förslag, om det anses viktigt att skapa angelägenhet för kulturskolans verksamhet, är att förlägga en sådan forskningstjänst på någon av de existerande konstnärliga högskolorna och då gärna i en form som tillåter ett djupt samarbete inte bara med kulturskolan, utan även med andra offentliga aktörer på kulturens område. Lunds universitet vill därför åter betona vikten av att skapa masterutbildningar inom alla konstområden för att få en bred och djup kunskapsbas och koppling mellan utbildning och forskning.

Kulturskolerelaterad forskning är något som både berör det konstnärliga och pedagogiska forskningsfältet och därför bör denna satsning inte endast begränsas till att enbart behandla forskning inom utbildningsvetenskap, utan också konstnärlig forskning samt möjligheter att öppna upp för andra, gärna tvärvetenskapliga, forskningsområden. Ett exempel på efterfrågad tvärvetenskaplig forskning rör vikten av att i framtiden på ett bättre sätt inkludera barn och unga med funktionsnedsättning i kulturskolan.

Beslut

Beslut att avge detta yttrande har fattats av undertecknad rektor i närvaro av stf förvaltningschef Cecilia Billgren efter föredragning av prodekan Staffan Storm.

Torbjörn von Schantz

Staffan Storm
(Konstnärliga fakulteten)